

**Παρουσίαση του κοινού μαθήματος των πρωτοετών φοιτητών του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΠΜΣ Εγκληματολογίας του
Παντείου Πανεπιστημίου και του κοινού εργαστηρίου ζωγραφικής στο Ειδικό
Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα, (Ε.Κ.Κ.Ν.Α)
5 Μαΐου 2017**

Παρασκευή 5 Μαΐου 2017, Αθήνα, Σταθμός Λαρίσης, ώρα 08:20, κόσμος αρκετός, μεταξύ αυτών και εμείς, οι φοιτητές του β' εξαμήνου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ» του Παντείου Πανεπιστημίου, συνοδευόμενοι από την Καθηγήτριά μας και Διευθύντρια του ΠΜΣ Εγκληματολογίας κ. Χριστίνα Ζαραφώνιτου, όπου με πρωτοβουλία της για **όγδοη συνεχή χρονιά**, προγραμματίστηκε η επίσκεψη-μάθημα στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα.

Διάχυτα ήταν τα αναμεμειγμένα συναισθήματα ενθουσιασμού και αγωνίας όλων μας, τόσο όσο περιμέναμε το τραίνο προς Χαλκίδα, όσο και όταν ταξιδεύαμε προκειμένου να φτάσουμε στον Αυλώνα.

Ωρα 09:30 στάση Αυλώνα, φτάσαμε στον προορισμό μας, κατεβαίνουμε και ανηφορίζουμε προς το *Ε.Κ.Κ.Ν.Α.* Μέσα στο καταπράσινο τοπίο, αντικρίζουμε μια μεγάλη ανθρώπινη κατασκευή, μας προϋπαντεί μια μεγάλη σιδερένια πόρτα που αναφέρει στην καμάρα που σχηματίζει στην κορυφή της, την ονομασία του τόπου που ήρθαμε: **Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα.**

Μπαίνουμε σε ένα χώρο αναμονής αλλά ένα εμπόδιο μας χωρίζει από το να εισέλθουμε στον κυρίως χώρο. Πρόκειται για μια πόρτα όπου πρέπει, πριν τη διαβούμε, να ελεγχθούμε μια έντονα μπλε, χρώμα του ουρανού, πόρτα με τζάμια – καθρέφτες, με καθρέφτες που πέρα από λειτουργικούς λόγους σου φέρνουν στο νου ότι ίσως να υπάρχουν και για να καθρεφτίζεται ο βαθύτερος εαυτός καθενός που εισέρχεται και να πραγματοποιεί μια μικρή αυτοκριτική – κάθαρση, για το πόσο

αθώος ή ένοχος είναι και ό ίδιος, ως μονάδα και ως μέλος της κοινωνίας, για τα παιδιά που βρίσκονται εκεί.

Περνάμε τον έλεγχο, διασχίζουμε με συνοδεία των υπευθύνων του καταστήματος το συρματοπεριφραγμένο διάδρομο που καταλήγει στα γραφεία Διοίκησης του καταστήματος. Μας υποδέχεται ο Διευθυντής του Γυμνασίου-Λυκείου του Ε.Κ.Κ.Ν.Α. κ. Πέτρος Δαμιανός, όπου χάρη στη δική του πρόθυμη συνεργασία, καθώς και των υπολοίπων καθηγητών του σχολείου έγινε πραγματικότητα αυτή η επίσκεψή μας, αφού είχε εγκριθεί από τη Διευθύντρια του Ε.Κ.Κ.Ν.Α, κα Γέρου και από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η υποδοχή που μας επιφύλαξαν ήταν ουσιαστική, εγκάρδια, ξένη προς τυπικότητες. Μας επαναλαμβάνεται αυτό που μας είχε τονίσει και η καθηγήτριά μας, κα Ζαραφωνίτου, ότι η παρουσία μας εκεί θα δώσει χαρά, εκτός από το ότι θα αποτελέσει τεράστια εμπειρία, εφόδιο ζωής. Μας γίνεται ξεκάθαρη η σπουδαιότητα που θα έχει τόσο για εμάς, όσο και για τα παιδιά, τους μαθητές του Ε.Κ.Κ.Ν.Α, η μεταξύ μας διαδραστικότητα και αλληλεπίδραση.

Όλο το προσωπικό του καταστήματος με ιδιαίτερη ευγένεια και προθυμία μας ξεναγεί στους εσωτερικούς χώρους, μας κάνει εμφανείς τους κανόνες που επικρατούν στο χώρο τους, είναι πολύτιμος αρωγός μας στο να ενταχθούμε ομαλά και εμείς σε αυτό το χώρο και να μπορέσουμε να έχουμε ουσιαστική επικοινωνία και συνεργασία με τα παιδιά τους, τους δικούς τους μαθητές, που ήδη μας έβλεπαν να είμαστε στους χώρους τους και μας κοιτούσαν άλλοι-άλλοτε εξεταστικά και με επιφύλαξη και άλλοι-άλλοτε με επιθυμία να μας πλησιάσουν, να μιλήσουν με αυτούς που έρχονται από «έξω», από εκεί που δεν είναι αυτοί πλέον.

Στο προαύλιο βλέπουμε στους τοίχους πολλά εντυπωσιακά, πολύχρωμα παραστατικά γκράφιτι για τα οποία πληροφορούμαστε πως πραγματοποιήθηκαν με την σύμπραξη φοιτητών της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών με Νέους του Ειδικού Καταστήματος Κράτησης του Αυλώνα.

Μπαίνουμε στο χώρο των εκδηλώσεων του Σχολείου προκειμένου να υλοποιηθεί κοινό μας μάθημα με θέμα το «Έγκλημα».

Ήδη 11:00, αρχίζει το κοινό μας μάθημα με τους μαθητές του Γυμνασίου-Λυκείου ΕΚΚΝΑ και, από την πλευρά μας και κατόπιν ομαδικής συνεργασίας, παρουσιάστηκαν τρεις εισηγήσεις με περιεχόμενο αντίστοιχο των τριών χρόνων ή στοιχείων του εγκληματικού φαινομένου (κανόνας, παράβαση, αντίδραση). Όπως σε όλα τα σχολεία του κόσμου, άλλοι από την αρχή δεκτικοί και πρόθυμοι να συμμετάσχουν, άλλοι αποκτούν ενδιαφέρον στην πορεία και συμμετέχουν στη συνέχεια με την κατάθεση των δικών τους απόψεων και τη θέση των δικών τους ερωτημάτων και ερωτηματικών και η συζήτηση ζωντανεύει και συνεχίζει και επεκτείνεται και σε θέματα που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και δύσκολα και θέλουν προσεκτικό χειρισμό, ώστε να μη διαταραχθεί η ευαίσθητη ισορροπία που έχει δημιουργηθεί από το ουσιαστικό έργο του σχολείου της φυλακής.

Κατά την διάρκεια της παρουσίασης οι κρατούμενοι μαθητές εκφράζουν τις απόψεις τους για αυτά που συζητούμε, με άξονα τα βιώματά τους. Αξιοσημείωτη η άποψη ενός νέου ότι έγκλημα είναι η κακοποίηση των ζώων με το σκεπτικό ότι είναι ορθό η πολιτεία να τιμωρεί αυτούς που κακοποιούν τα ζώα διότι είναι αδύναμα εκ φύσεως και είναι αδύνατο να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, οπότε το Κράτος πρέπει να πράξει τούτο (!).

Μετά το πέρας της συζήτησης και έχοντας αποκτήσει πλέον περισσότερο οικεία σχέση με τους μαθητές, ακολουθούμε **εικαστική δραστηριότητα**. Επηρεασμένοι από τη συζήτηση που προηγήθηκε αποφασίσθηκε από κοινού με τους μαθητές του Ε.Κ.Κ.Ν.Α και τον καθηγητή των εικαστικών τους να αποτυπώσουμε όλοι, φοιτητές και μαθητές, το πρόσωπο του εγκλήματος. Αρχικά, σε κόλλες Α3 σχεδιάσαμε ατομικά τη μορφή του εγκλήματος, όπως ο καθένας μας την έχει σχηματίσει μέσα του. Τα πρώτα σχέδια προέρχονταν από τους μαθητές του Ε.Κ.Κ.Ν.Α όπου το συναίσθημά τους ξεχειλίζει, ωσάν να ήταν καταπιεσμένο και βρήκε ευκαιρία να ξεπεταχθεί και φανερωθεί, αποτυπωθεί σε ένα λευκό άψυχο χαρτί που μέσα από τα έργα τους παίρνει πνοή. Χωρίς δισταγμό αποτυπώνουν στο χαρτί τί σημαίνει για τα παιδιά αυτά, έγκλημα. Ζωγραφιές γεμάτες ερωτήματα, θλίψη αλλά και ελπίδα και αγάπη, ζωγραφιές όπου επικρατεί η λέξη ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ σε πολλές

γλώσσες, ζωγραφίες όπου επί το πλείστον δείχνουν καρδιές σπασμένες, ραγισμένες, πληγωμένες ... που όμως αποκτούν φτερά, γίνονται πουλιά και μπορούν να πετάξουν, ίσως, προσεχώς.

Εν συνεχεία, κατευθυνόμαστε στο προαύλιο του σχολείου. Το κολλάζ που δημιουργήθηκε από τα ατομικά σχέδια εκπληκτικό, κάτι έλλειπε όμως, τι έλλειπε; Μα φυσικά τα χρώματα. Με πινέλα και χρωματιστές μπογιές άρχισε ο καθένας να ζωγραφίζει γύρω από αυτό που είχε σχεδιάσει, δημιουργώντας ένα πορτραίτο. Ενδεικτικά κάποιο από τα παιδιά έγραψε «*Sorry mum*», άλλο έγραψε «*Όλοι ψάχνουμε την αγάπη απλά κάποιοι σε λάθος δρόμο*» ενώ κάποιο άλλο παιδί έγραψε τη γνωστή ρήση από τον συγγραφέα Καζαντζάκη «*έχεις τα πινέλα, έχεις τα χρώματα, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα*». Μάλιστα είναι αξιοσημείωτο πως τη ρήση αυτή την έγραψε αλλοδαπός νέος, πράγμα που αποκαλύπτει τη δουλειά που γίνεται στο σχολείο σε αυτά τα παιδιά. Γενικά, είναι γεγονός πως η ζωγραφική βοηθάει το άτομο να εκφράσει τις εσωτερικές του συγκρούσεις, να φέρει στο φως, σκέψεις και συναισθήματα που πριν ήταν κρυμμένα (LiebmannM. (1990). *Art therapy in practice*. Bristol, PA: Jessica Kingsley) και αυτό αποδείχθηκε περίτρανα στη συγκεκριμένη εμπειρία.

Κατά την διάρκεια της ζωγραφικής αναπτύχθηκαν συζητήσεις με τα παιδιά εφ' όλης της ύλης, άνοιγμα ψυχής, κουβέντες για τη ζωή πριν το Ε.Κ.Κ.Ν.Α., για το Ε.Κ.Κ.Ν.Α, τη ζωή εκεί, το σχολείο που παρακολουθούν, τα δικαστήρια που αναμένουν, τις αποφάσεις των δικαστηρίων, τις ποινές, για την οικογένεια που στεναχωριέται και περιμένει, για τα σχέδια στη ζωή μετά το Ε.Κ.Κ.Ν.Α, που όλοι εύχονται και προσδοκούν να έρθει σύντομα. Συζητήσεις με πολύ ενδιαφέρον και με αναφορές στα πάντα, ακόμα και για το αν ο εγκλεισμός τελικά επιδρά θετικά στην προσωπικότητα του εγκλείστου ή μήπως φέρει τα αντίθετα αποτελέσματα, κουβέντες και λέξεις που πολλές φορές σε συγκλονίζουν.....

Ο χρόνος κυλά και φτάνει η ώρα που πρέπει να αποχαιρετισθούμε και αποχωριστούμε, βγάζουμε φωτογραφίες και ευχόμαστε καλή πορεία στη ζωή τους, του χρόνου που θα ξαναπάνε οι επόμενοι φοιτητές να μην είναι μέσα και να έχουν

βρει το δρόμο τους, εκτός των τειχών. Να αποτελέσει αυτή η εμπειρία εκεί, πυξίδα για να αποφεύγονται οι κακοτοπιές στη ζωή που την έχουν όλη μπροστά τους και μπορούν να τη ζωγραφίσουν τόσο όμορφα και χρωματιστά, όπως τις ζωγραφιές τους.

Σχεδόν 14:00, ολοκληρώθηκε το εικαστικό δρώμενο και οι αποχαιρετισμοί, άρχισε η ξενάγηση μας στους χώρους του σχολείου από τον κ. Δαμιανό, ακολουθούμενοι από τα περισσότερα παιδιά, παρόλο που είχαμε αποχαιρετιστεί από τα παιδιά που ανταποκρίνονται με χαμόγελο που φωτίζει το πρόσωπό τους, στον ελκρινή καλοσυνάτο λόγο που θα ακούσουν για αυτά.

Το σχολείο αυτό, όπως εξαρχής μας είχε ειπωθεί, έχει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, διότι προφανώς είναι ανεξάρτητες της ηλικίας των παιδιών, καθώς υπάρχουν αναλφάβητοι νέοι ή νέοι που είχαν εγκαταλείψει το σχολείο. Έτσι στο ισόγειο στεγάζεται το Δημοτικό Σχολείο και στον πρώτο όροφο το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Οι αίθουσες διδασκαλίας έχουν πρόσωπο, όχι αριθμό, έχουν ονόματα από διάσημους Έλληνες συγγραφείς και ποιητές, υπάρχει η αίθουσα Ρίτσος ή η αίθουσα Καζαντζάκης, κλπ. Σε αυτούς τους χώρους του σχολείου οι νέοι φιλοδοξούν μέσω της γνώσης να ξεφύγουν από τις συνέπειες που τους προκάλεσε στη ζωή τους και η έλλειψη παιδείας. Να μιμηθούν το επίτευγμα των προηγούμενων εκεί συμμαθητών τους που τα κατάφεραν στις πανελλήνιες και δραπέτευσαν μια για πάντα από τα δεσμά, στην ελευθερία της γνώσης.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλούν οι παράλληλες με το σχολείο δραστηριότητες των μαθητών. Τα υπέροχα και περίτεχνα ψηφιδωτά δημιουργίας τους που κοσμούν τους τοίχους, η θεατρική τους ομάδα που από το 2010 και κάθε χρόνο «ανεβάζει» ένα έργο, η μουσική τους ομάδα με τα μουσικά αφιερώματα σε καταξιωμένους καλλιτέχνες στον χώρο της μουσικής ή τα μαθήματα σκάκι που παραδίδονται στα παιδιά. Σημαντική δραστηριότητά τους και σπουδαίο εγχείρημά τους, είναι η έντυπη εφημερίδα που εκδίδουν με τίτλο *«Προσπαθώντας»*. Τεύχη της εφημερίδας αυτής μας δόθηκαν από τον κ.Δαμιανό. Εντυπωσιακά εκτός των άλλων είναι και τα ποιήματα που υπάρχουν μέσα στα τεύχη αυτά, ποιήματα εμπνευσμένα βέβαια από τα

ίδια τα παιδιά και με κυρίαρχο θέμα, στα περισσότερα από αυτά ... η πολυπόθητη ελευθερία.

Ωρα 15:00, το ταξίδι της επιστροφής είχε ήδη ξεκινήσει, φασαρία και βοή στα βαγόνια, σιγή και σκέψεις βουβές στην ψυχή μας.

Δευτέρα 8 Μαΐου 2017, ώρα 18:00, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, μάθημα του ΠΜΣ, μοιραζόμαστε όλοι, τις σκέψεις που μας δημιουργήθηκαν. Όλοι συμφωνήσαμε ότι όλοι φύγαμε «λιγάκι» διαφορετικοί από ότι πήγαμε, είδαμε την αλήθεια από κοντά, δεν τη μελετήσαμε στα βιβλία, τη ζήσαμε, την αντικρύσαμε από μέσα ... και επιπλέον την αντικρίζουμε κάθε μέρα μέσα μας,..... αυτό που τελικά μας έδωσαν αυτά τα παιδιά είναι πολύ περισσότερο από αυτό που ίσως τους δώσαμε εμείς. Καλή Επάνοδο και Καλή Πορεία να έχουν!

Άντα Σορώτου, Ειρήνη Τάνου, Δήμητρα Πλαστήρα